

автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку.
URL: <http://legalexpert.in.ua/komkodeks/uk/81-uky/2070-361.html>.

2. Безпека комп'ютерних систем: злочинність у сфері комп'ютерної інформації та її попередження / Вертузасєв М. С., Голубєв В. О., Котляревський О. І., Юрченко О. М. / Під заг. ред. О. П. Снігерьова. – Запорізький юридичний інститут МВС України, Національна академія внутрішніх справ України. – Запоріжжя: ПБКФ «Павел», 1998. С. 315.

УДК 343. 35

Артем Олександрович ХЛОПОВ,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-5342-9183>

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВЛАСНОСТІ НА СПЕЦІАЛЬНІ ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ НЕГЛАСНОГО ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЇХ ОБІГУ У РАМКАХ АНАЛІЗУ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 359 КК УКРАЇНИ

У 2010 році були внесені зміни до ст. 359 Кримінального кодексу України (далі – КК України), якими була встановлена відповідальність за придбання та збут спеціальних технічних засобів отримання негласної інформації (далі – СТЗ), при цьому законодавцем не була врахована потреба узгодити між собою окремі законодавчі акти та досягти правової визначеності. Наслідком є порушення прав і свобод громадян, вилучення побутових засобів, що можуть фіксувати інформацію про особу та притягнення громадян до кримінальної відповідальності.

Відповідно до ст. 359 КК України встановлюється відповідальність за незаконне придбання, збут або використання спеціальних технічних засобів отримання інформації (2).

Суспільна небезпечність цього злочину полягає в тому, що він порушує встановлений порядок використання спеціальних технічних засобів негласного одержання інформації, принижує авторитет органів державної влади, підриває довіру до органів, які застосовують такі засоби, посягає на конституційні права та свободи громадян (6, с. 761).

З огляду на це має бути встановлений законодавством порядок обігу СТЗ. Однак порядку обігу СТЗ чи обмеження такого обігу для приватних осіб немає. Відповідно до ст. 92 Конституції України правовий режим власності визначається виключно законом (1).

На сьогодні можна констатувати, що закону, який регулює зазначену сферу, у законодавстві нашої країни немає. Єдиним підзаконним актом, що забороняє перебування у власності громадян спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, є Постанова Верховної Ради України від 17. 06. 1992 № 2471-ХІІ

«Про право власності на окремі види майна», однак вона не є законом, крім того приймалася на виконання статей 13, 28 і 45 Закону України «Про власність», який у 2007 році втратив чинність з прийняттям нового Цивільного кодексу України та до прийняття Конституції України, яка визначає виключне право закону на визначення правового режиму власності.

Фактично право власності громадян може обмежуватися без достатньої правової основи. Відбувається ситуація, коли приміром особа прийнявши у дарунок як сувенір – кулькову ручку, що має ознаки СТЗ, підпадає під дію ст. 359 КК України, навіть якщо їй не відомі такі приховані функції та не має на меті протиправне використання такого засобу всупереч закону.

Щоправда слід наголосити, що наш законодавець визначає право власності не як абсолютне. Відповідно до ч. 2. ст. 321 Цивільного кодексу України особа може бути позбавлена права власності або обмежена у його здійсненні лише у випадку і в порядку, встановлених законом (3).

Проте таке положення лише віддзеркалює та деталізує на галузевому рівні ст. 92 Конституції України.

Заслуговує на увагу і позиція Європейського суду з прав людини, який у своїх рішеннях зазначає, що незважаючи на те, що держави мають широкі межі розсуду при визначенні умов і порядку, за яких приватна особа може бути позбавлена своєї власності, позбавлення останньої, навіть якщо воно переслідує законну мету в інтересах суспільства, буде розглядатися як порушення ст. 1 Першого Протоколу, якщо не була дотримана розумна пропорційність між втручанням у права особи та інтересами суспільства. Порушення ст. 1 Першого Протоколу матиме місце також і у випадку, коли наявна непропорційність між тягарем, який довелося понести приватній особі, і переслідуваними цілями інтересів суспільства. Першим рішенням проти України, у якому Європейським судом було констатовано порушення ст. 1 Першого Протоколу, було рішення у справі «Совтрансавто-Холдинг» проти України» (5).

Доцільно зазначити, що законодавець має врегулювати правовий режим власності на СТЗ законом. У тому числі обмежити можливість використання приватними особами СТЗ для незаконної діяльності, наприклад: втручання у приватне життя інших осіб, шантажу тощо. При цьому переглянувши позиції щодо придбання та збуту без мети використання таких засобів у межах ст. 359 КК України за умови, що такі діяння осіб не утворюють інших складів злочину.

Підбиваючи підсумки, слід наголосити на нагальній потребі врегулювати сферу обігу СТЗ шляхом прийняття відповідного закону. Зазначений закон має визначити правовий режим власності та порядок обігу СТЗ, тим самим усуне прогалини в законодавстві, наблизить наше законодавство до Європейських цінностей та забезпечить дотримання

законних прав і свобод осіб, які притягаються до кримінальної відповідальності за ст. 359 КК України.

Список бібліографічних посилань:

1. Конституція України від 28 травня 1996: Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. С. 141.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05. 04. 2001 № 2341-III: Голос України від 19. 06. 2001. № 107.
- 3 Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 № 435-IV: Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. С. 356.
4. Про право власності на окремі види майна: Постанова Верховної Ради України від 17. 06. 1992 № 2471-XII: Відомості Верховної Ради України. 1992 р. № 35 С. 517.
5. Рішення ЄСПЛ у справі Совтрансавто Холдінг проти України, заява 48553/99, 27 вересня 2001.
6. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Харків: Право. Т. 2. Особлива частина / заг. ред. Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. С. 1040.

УДК: 343:004

Кирило Олександрович ЧЕРЕВКО,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права і кримінології факультету №1 Харківського національного університету внутрішніх справ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3384-8388>

ЩОДО ПИТАННЯ БЛОКЧЕЙН ЯК СПОСОБУ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ

Сам термін Blockchain (блокчейн) частково характеризує його завдання і призначення. Частина «Block» – це блоки, «chain» – це «ланцюжок». Виходить, що Blockchain – це ланцюжок блоків. Причому не просто ланцюжок. У ньому витримується суворя послідовність. Задум першого блокчейну було розроблено людиною (або гуртом людей), відомою як Сатоші Накамото 2008-го року. Цей задум Накамото втілював наступного року, розробивши основний складник криптовалюти Bitcoin, де він служить *відкритою книгою обліку* для всіх транзакцій в мережі. Завдяки блокчейну Bitcoin став першою цифровою валютою, де проблему подвійних витрат було вирішено без залучення довірених вузлів або централізованого сервера. Відтак устрій Bitcoin став взірцем для багатьох інших застосувань. Фішка блокчейна (Bitcoin) в тому, що сторінки (читай блоки) цієї *книги обліку* одночасно зберігаються у всіх користувачів мережі, постійно оновлюються і посиляються на старі